

University of Groningen

Jaarverslag DNPP 2011

Voerman, Gerrit

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

2013

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Voerman, G. (2013). *Jaarverslag DNPP 2011*. Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

JAARVERSLAG 2011 DNPP

Inleiding

Het jaar 2011 was voor het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) bepaald geen kalm jaar. In februari verscheen in de reeks over de Nederlandse politieke partijen van het DNPP en Uitgeverij Boom een bundel over het CDA. In maart waren er verkiezingen voor de Provinciale Staten. Daarnaast werd er hard gewerkt aan enkele grote projecten, zoals de ontwikkeling van een nieuwe website en zoekmachine (gefinancierd in het kader van een subsidieregeling van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), en enkele studies die mede werden gefinancierd door het Montesquieu Instituut en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP

Conform de ‘regeling DNPP’ werd in 1980 het Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP ingesteld. Op 1 januari 2011 bestond het uit de volgende leden:

- dr. J.M. van Boetzelaer (voorzitter), op voordracht van de Bibliothecharis. Hij werd op 9 november opgevolgd door prof.dr. F. Zwarts, hoogleraar-bestuurder bij de University Campus Fryslân (UCF) en in de periode 2002-2011 rector magnificus van de RUG;
- prof.dr. D.F.J. Bosscher, hoogleraar Eigentijdse Geschiedenis, op voordracht van de Faculteit Letteren. Hij werd op 9 november opgevolgd door prof.dr. D.J. Wolffram, hoogleraar Geschiedenis van Bestuur en Politiek in de Moderne Tijd;
- prof.mr. D.J. Elzinga, hoogleraar Staatsrecht, op voordracht van de Faculteit Rechtsgeleerdheid;
- drs. E. de Jonge, algemeen directeur Groninger Archieven, op voordracht van de Bibliothecharis;
- prof.dr. F.N. Stokman, hoogleraar Methoden en Technieken van Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek, op voordracht van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen (GMW);
- drs. M. Nieboer, Bibliothecharis, adviserend lid.

Het Wetenschappelijk Adviescollege kwam in het verslagjaar op 9 november bijeen. Op de agenda stond onder meer de herstructurering van het DNPP (zie hieronder). Tijdens deze vergadering werd ook afscheid genomen van de leden Van Boetzelaer (voorzitter) en Bosscher. Als nieuwe voorzitter trad Zwarts aan.

Personeelsformatie

Op 1 januari 2011 was de staf van het DNPP als volgt samengesteld:

- drs. B.H. de Boer – documentalist (0,6 fte)
- dr. A.P.M. Lucardie – wetenschappelijk medewerker (0,5 fte, tot 1 september)
- mevr. D. van Rheenen – documentaliste (0,4 fte)
- mevr. Y. Bosma - management-assistent/webmaster (1,0 fte)
- prof.dr. G. Voerman – directeur (1,0 fte)

Op 1 september ging Lucardie met pensioen, na een dienstverband van 32 jaar bij het DNPP. Bijna een derde eeuw heeft hij zich ingezet voor het Documentatiecentrum. In die periode ontwikkelde hij zich door zijn vele publicaties tot één van de vooraanstaande deskundigen op het gebied van de Nederlandse politieke partijen, en in die hoedanigheid werd hij regelmatig geraadpleegd door de media. Mede door zijn inzet is het DNPP uitgegroeid tot een kenniscentrum op het gebied van de Nederlandse politiek. Op 30 september werd op feestelijke wijze afscheid van Lucardie genomen. Bij die gelegenheid werd hem een exemplaar aangeboden van een voor hem geschreven boek met als titel *Extreem aardig en radicaal loyaal. Paul Lucardie en het DNPP (1979-2011)*. Aan deze bundel leverden collega's uit het heden en het verleden en uit het binnen- en buitenland een bijdrage. Sinds zijn pensionering is Lucardie als vrijwilliger aan het Documentatiecentrum verbonden. Als een bijdrage van het DNPP aan de bezuinigingen die de Universiteitsbibliotheek moest doorvoeren werd overeengekomen pas in de eerste maanden van 2012 tot herbezetting van de vacature over te gaan.

In het verslagjaar waren er ook enkele student-assistenten op het DNPP werkzaam. In het kader van het door NWO gefinancierde project 'Political Mashup' (zie hieronder) was M. van der Linde van 1 januari tot 1 maart aangesteld (0,8 fte); K. Diemel vanaf 1 november (0,4 fte); en W. Pegtel vanaf 1 december (0,5 fte). Van 15 september tot 1 november was Diemel als student-assistent betrokken bij het door het Montesquieu Instituut gesubsidiëerde project 'The Presidents of the European Commission' (zie hieronder).

Evenals in vorige jaren werd in 2011 de staf van het DNPP bijgestaan door enkele vrijwilligers. Drs. G.B. Auping hield zich voornamelijk bezig met het inventariseren van aanvullingen op de archieven van D66 en de VVD. Lucardie, vrijwilliger vanaf 1 oktober, schreef teksten voor de nieuwe website van het DNPP.

Met ingang van 2011 beëindigde drs. R.F. van Wijk zijn werkzaamheden voor het Documentatiecentrum. Hij was vanaf maart 1993 als vrijwilliger werkzaam geweest, en heeft zich vooral bezig gehouden met de ontsluiting van publicaties ten behoeve van de catalogus. Op 12 januari werd Van Wijk tijdens een diner feestelijk uitgeluid, waarbij hij werd bedankt voor zijn inspanningen voor het DNPP.

In het kader van persoonlijke re-integratietrajecten waren in 2011 mevr. A. Schouten en dhr. D. Wilts op het DNPP werkzaam. Mevr. Schouten hield zich van 19 april tot 13 oktober bezig met de verwerking van affiches van de politieke partijen. Daarbij ontwikkelde zij een protocol voor de 'gang van het affiche'. Bij het begin van haar activiteiten op het Documentatiecentrum bedroeg haar aanstelling 0,2 fte, bij haar vertrek 0,7 fte. Dhr. Wilts begon op 1 november met zijn werkzaamheden (0,2 fte); hij assisteerde vooral bij de ordening van partijarchieven.

Herstructurering DNPP

In 2008 was er een begin gemaakt met de herziening van de formele doelstellingen van het DNPP. Eén van de belangrijkste aanpassingen behelsde het formeel toestaan van het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek door de stafmedewerkers van het DNPP, alsmede de facultaire inbedding van dit onderzoek. In januari 2010 sprak het College van Bestuur (CvB) uit het streven te ondersteunen dat het DNPP zich zou ontwikkelen tot een kenniscentrum betreffende de Nederlandse politiek (zie de Jaarverslagen over 2008, 2009 en 2010 van het DNPP). In het verlengde daarvan volgde aan het einde van dat jaar de benoeming van Voerman tot hoogleraar, met ingang van 1 januari 2011, met als leeropdracht ‘de ontwikkeling en het functioneren van het Nederlandse en Europese partijstelsel’. Zijn leerstoel werd verbonden aan de vakgroep Staatsrecht/Internationaal Recht en de vakgroep Rechtstheorie/Rechtssociologie van de Faculteit Rechtsgeleerdheid. Deze koppeling aan de juridische faculteit laat onverlet dat het DNPP ernaar streeft zijn interfacultaire karakter te bewaren door de samenwerking met de Faculteiten Letteren en GMW voort te zetten en zo mogelijk verder uit te bouwen, zoals ook in januari 2010 door het CvB werd onderstreept.

Dienstverlening

Zoals gebruikelijk legde de dienstverlening een groot beslag op de arbeidstijd. In 2011 daalde het aantal bezoekers licht tot zo’n 800, terwijl het aantal verzoeken per brief, telefoon of email met circa 900 min of meer stabiel bleef. Ook dit jaar waren het vooral masterstudenten van verschillende disciplines (geschiedenis, journalistiek, politicologie, sociologie) die een beroep op het DNPP deden. Daarnaast meldden zich AIO’s en andere (soms uit het buitenland afkomstige) wetenschappers, journalisten, HBO-studenten, leerlingen van middelbare scholen en belangstellende burgers.

Het aantal bezoeken van de website van het DNPP nam in het verslagjaar fors af, van 54.000 in 2010 tot 31.000. Belangrijkste reden lijken de Tweede Kamerverkiezingen te zijn geweest, die in 2010 voor veel extra verkeer zorgden. Het effect van de Provinciale Statenverkiezingen van maart 2011 op het bezoek van de DNPP-site was aanzienlijk geringer.

Vanwege de verkiezingen voor de Provinciale Staten en de Eerste Kamer werden Lucardie en Voerman in het verslagjaar regelmatig door de media benaderd, soms ook uit het buitenland. Naast het verstrekken van informatie werd ook commentaar gegeven op politieke gebeurtenissen. Verder ondersteunde het Documentatiecentrum ook onderwijsactiviteiten van verschillende aard (zie onder ‘Relaties met instellingen en het onderwijsveld’).

Documentatie

De tweede belangrijke taak van het DNPP, naast en als voorwaarde voor de dienstverlening, bestaat uit documentatieactiviteiten. Voor een uitgebreid en geactualiseerd overzicht van de op het Centrum aanwezige periodieken en overige collecties wordt verwezen naar de website van het DNPP (www.dnpp.nl). Hieronder volgt een globale aanduiding. In 2011 werden op het DNPP de volgende collecties (waarvan de eerste vier toegankelijk zijn via de online-catalogus) bijgehouden en uitgebreid:

1. *boeken*. Deze collectie bevat vooral historische en politicologische literatuur betreffende politieke partijen, alsmede (auto-)biografieën van politici. Het aantal boeken bedroeg eind 2011 circa 4.600.
2. *brochures*. Deze verzameling bestaat grotendeels uit door politieke partijen of verwante organisaties uitgegeven brochures, nota's en rapporten. Deze publicaties worden systematisch aangeschaft. Eind 2011 waren ongeveer 7.600 brochures gecatalogiseerd.
3. *knipsels*. Op het DNPP is een uitgebreide collectie krantenknipsels aanwezig over partijpolitieke ontwikkelingen in Nederland, met het accent op de activiteiten van de partijen buiten het parlement. Deze verzameling gaat terug tot het begin van de jaren zeventig, en bestaat uit knipsels uit het *Dagblad van het Noorden* (voorheen *Nieuwsblad van het Noorden*), *NRC Handelsblad*, *Trouw*, *de Volkskrant*, *Nederlands Dagblad* en *Reformatorisch Dagblad*. Op 1 januari 2009 werd de knipselcollectie afgesloten, zoals in het Jaarverslag van 2009 van het DNPP is uiteengezet.
4. *opinie- en partijbladen*. Het DNPP bezit een uitgebreide collectie opiniebladen (die teruggaat tot 1973) en partijbladen. Bij deze laatste categorie wordt gestreefd naar volledigheid. Begin 2009 werd besloten de ledenbladen en de wetenschappelijke tijdschriften van de partijen niet langer inhoudelijk te ontsluiten. Vanaf 1 januari 2010 worden de meeste opiniebladen niet meer ontsloten; aan het einde van 2011 zijn de abonnementen beëindigd (met uitzondering van enkele titels die niet in LexisNexis zijn opgenomen).
5. *affiches*. Aan het einde van 2011 telde de affichecollectie circa 3.100 verschillende exemplaren, die voor het grootste gedeelte op de website van het DNPP te zien zijn. Regelmatig worden tegen betaling scans van de affiches voor illustratiedoeleinden ter beschikking gesteld.
6. *geluidsarchief*. Naast interviews met prominente partijpolitici (veelal gehouden in het kader van een specifiek onderzoek) bevat deze collectie vooral integrale geluidsopnames van belangrijk geachte partijbijeenkomsten zoals congressen en partijraden. Sinds 2000 wordt deze collectie echter nauwelijks meer aangevuld. Eind 2011 telde het geluidsarchief ruim 350 geluidsbanden en ongeveer 400 cassettes. In 2010 is een begin gemaakt met het digitaliseren van deze geluidsbanden.
7. *archieven*. Het DNPP ontvangt regelmatig (supplementen op de) archieven van partijen (zoals van de VVD en D66) en van particulieren. Voor een actueel overzicht van de archieven die het DNPP in beheer heeft, wordt hier verwezen naar de website (www.dnpp.nl). Hier zijn ook van de meeste archieven de plaatsingslijsten te vinden. Verder zij nog vermeld dat met uitzondering van de collecties waarvan de plaatsingslijst nog in voorbereiding is, al deze archieven voor onderzoek beschikbaar zijn. In verband met de beperkende voorwaarden die soms door de archiefhouder aan de raadpleging van een archief zijn gesteld, dienen bezoekers hierover van tevoren met het DNPP contact op te nemen. Het is in alle gevallen noodzakelijk schriftelijke toestemming voor raadpleging te verkrijgen van het Hoofd van het DNPP.
8. *websites*. Sinds 2001 archiveert het DNPP regelmatig de websites van de politieke partijen, hun nevenorganisaties en hun kandidaten – eind 2011 in totaal zo'n 750 verschillende sites (zie de speciale website: www.archipol.nl). Voor raadpleging van deze collectie is toestemming nodig: een wachtwoord en *username* kan via de archipol-site worden aangevraagd.
9. *overig*. Zonder uitputtend te zijn, worden hier nog de volgende collecties genoemd:
 - statuten, reglementen, jaarverslagen, verkiezings- en beginselprogramma's;
 - congresstukken (van congressen, algemene ledenvergaderingen of partijraden);

- elektronische publicaties (beginsel- en verkiezingsprogramma's, artikelen uit de Jaarboeken van het DNPP), raadpleegbaar op de website van het DNPP.

In 2011 ontving het DNPP opnieuw enkele schenkingen. Zo werden van de fracties van D66 en GroenLinks in de Provinciale Staten van Groningen tijdschriften en brochures verkregen. Ook enkele particulieren schonken het DNPP documentatiemateriaal. Uit de bibliotheek van de bekende filosoof en historicus van de arbeidersbeweging G. Harmsen (die in 2005 is overleden) ontving het DNPP via het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) een grote hoeveelheid brochures en periodieken betreffende linkse politieke partijen. Van vier particulieren (H. Metz, B. van Leeuwen, I. Terluin en A. van der Stap) werden in totaal bijna 150 verkiezingsaffiches ontvangen.

Verder deponeerde in het verslagjaar F.A. Wijsenbeek zijn persoonlijk archief op het DNPP. Wijsenbeek was van 1975 tot 1982 secretaris-generaal van de Federatie van Liberale en Democratische Partijen in de Europese Gemeenschap, en van 1984 tot 1999 lid van het Europees Parlement. De bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam droeg het archief van D66 uit de beginperiode 1966-1973 over. Dit materiaal, dat enkele decennia onopgemerkt in een kast in de bibliotheek had gestaan, was verloren gewaand.

Catalogus, website en webarchivering

De catalogus van het DNPP is te raadplegen op de website www.dnpp.nl. Op deze site wordt tevens in toenemende mate organisatorische en documentaire informatie aangeboden over de Nederlandse politieke partijen – zoals overzichten van de ledentallen van de partijen, en hun verkiezings- en beginselprogramma's.

Per 31 december 2011 telde de geautomatiseerde catalogus van het DNPP ongeveer 125.500 titels van boeken, brochures en artikelen uit partijbladen, opiniebladen, wetenschappelijke tijdschriften en dagbladen. Deze titels zijn ook te vinden in PiCarta (picarta.pica.nl). Zoals hierboven al is vermeld, is in 2009 en 2010 besloten te stoppen met de inhoudelijke ontsluiting van de ledenbladen en wetenschappelijke tijdschriften van de politieke partijen, alsmede van de meeste opiniebladen.

In november 2009 kreeg het DNPP in het kader van de subsidieregeling 'Digitaliseren met beleid' van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een subsidie van ruim 200.000 euro toegekend ten behoeve van de modernisering van de website van het Documentatiecentrum en van aanpassingen van de software voor het archiveren van websites (van politieke partijen). Op 1 april 2010 gingen de werkzaamheden van start; het gehele jaar 2011 werd intensief aan dit project gewerkt. Op 1 april 2012 dient het te zijn afgerond.

Onderzoek en publicaties

Behalve documentatie en dienstverlening heeft het DNPP ook tot taak wetenschappelijk onderzoek naar Nederlandse politieke partijen waar mogelijk te stimuleren, te ondersteunen te begeleiden en – formeel sinds 2010 – zelf uit te voeren. Om deze taken naar behoren te kunnen vervullen, zijn goede contacten met het onderzoeksveld van belang. In 2011 werd door het DNPP aan verschillende onderzoeksprojecten meegewerkt, die deels ook door het centrum zelf waren opgezet:

- 'Democratische Audit Nederland'. Evaluatie van het Nederlandse politieke bestel, geleid door prof.dr. J. Thomassen (School for Management and Governance,

- Universiteit Twente) en prof.dr. R. Andeweg (departement Politieke Wetenschappen, Universiteit Leiden), en gefinancierd door de Sociaal-Wetenschappelijke Raad van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) (afgerond).
- Onderzoek 'Rekrutering politieke partijen bij gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 2010', in samenwerking met dr. M. Boogers (Tilburgse School voor Politiek en Bestuur, Universiteit van Tilburg); in opdracht van het ministerie van BZK (afgerond).
 - 'Lokale Democratische Audit Nederland'. Evaluatie van het Nederlandse lokale politieke bestel, geleid door prof.dr. B. Denters (School for Management and Governance, Universiteit Twente) en dr. M. Boogers (Tilburgse School voor Politiek en Bestuur, Universiteit Tilburg).
 - 'Electoraal-geografisch overzicht van Nederland, 1848-2010', in samenwerking met dr. H. van der Kolk (Political Science Department, Universiteit Twente) en dr. R. de Jong (Kiesraad); in opdracht van de Kiesraad (afgerond).
 - Onderzoeksproject 'Decline in Political Party Membership', uitgevoerd in samenwerking met dr. W.H. van Schuur (vakgroep Sociologie, RUG) en prof.dr. R.A. Koole (departement Politieke Wetenschappen, Universiteit Leiden) (afgerond).
 - Online-databank en handboek Nederlandse politieke partijen; in opdracht van het ministerie van BZK.
 - Monografie 'Opstelling Nederlandse politieke partijen ten aanzien van de Europese integratie'; uitgevoerd in samenwerking met het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG; Radboud Universiteit Nijmegen) en gefinancierd door het Montesquieu Instituut en het Europafonds van het ministerie van Buitenlandse Zaken.
 - Onderzoek 'Relatie Nederlandse partijen en de Europese partijverbanden', mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (eerste deel begin 2010 afgerond; het tweede deel is op 1 augustus 2010 van start gegaan).
 - Onderzoeksproject 'Internationale vergelijking van partijculturen', uitgevoerd in samenwerking met prof.dr. D.J. Wolfram (afdeling Geschiedenis, RUG), mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut.
 - Project 'The presidents of the European Commission'. Bundel met biografische schetsen van de voorzitters van de Europese Commissie (1958-2012), uitgevoerd in samenwerking met prof.dr. J. van der Harst (afdeling Internationale Betrekkingen en Internationale Organisaties, RUG), mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut.
 - Project 'Political Mashup', gefinancierd door NWO en geleid door dr. M. Marx (Instituut voor Informatica, Universiteit van Amsterdam).

Naast de hierboven vermelde ondersteuning en uitvoering van onderzoeksprojecten hebben individuele medewerkers van het DNPP deelgenomen aan wetenschappelijke bijeenkomsten (zie onder 'lezingen, congres- en symposiumbijdragen'). In 2011 verzorgden de stafleden van het DNPP de volgende publicaties en papers:

GERRIT VOERMAN [REDACTIE]

**LAAT LUBBERS
Z'N KARWEI
AFMAKEN**

DE CONJUNCTUUR VAN DE MACHT

HET CHRISTEN DEMOCRATISCH APPÈL
1980-2010

Boom

wetenschappelijke publicaties

- Paul Lucardie, ‘Populismus: begriffshistorische und theoretische Bemerkungen’, in: F. Wielenga en F. Hartleb (red.), *Populismus in der modernen Demokratie. Die Niederlande und Deutschland im Vergleich* (Münster: Waxmann, 2011), 17-37.
- Paul Lucardie, ‘Gif of geneesmiddel? Over de verhouding tussen populisme en democratie’, in: *Christen Democratische Verkenningen*, 31 (2011), lentenummer, 36-42.
- P. Lucardie en G. Voerman, ‘The Netherlands’, in: *European Journal of Political Research* 50 (2011), (7-8) (December), 1070-1076.
- P. Lucardie, G. Voerman en F. Wielenga, ‘Extremismus in den Niederlanden’, in: E. Jesse en T. Thieme (red.), *Extremismus in den EU-Staaten* (Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2011) 247-263.
- P. Lucardie en G. Voerman, ‘Democratie binnen partijen’, in: R. Andeweg en J. Thomassen (red.), *Democratie doorgelicht. Het functioneren van de Nederlandse democratie* (Leiden: Leiden University Press, 2011), 185-201.
- Gerrit Voerman en Wijbrandt van Schuur, ‘De Nederlandse politieke partijen en hun leden (1945-2010)’, in: Andeweg en Thomassen (red.), *Democratie doorgelicht*, 203-220.
- Gerrit Voerman en Wijbrandt van Schuur, ‘Dutch political parties and their members’, in: Emilie van Haute (red.), *Party membership in Europe: exploration into anthills of party politics* (Brussel: Editions de l’Université de Bruxelles 2011), 77-94.
- Gerrit Voerman (red.), *De conjunctuur van de macht. Het Christen Democratisch Appèl, 1980-2010* (Amsterdam: Boom, 2011).
- Gerrit Voerman, ‘Inleiding’, in: Voerman (red.), *De conjunctuur van de macht*, 9-31.
- Gerrit Voerman, ‘Linkspopulismus im Vergleich. Die niederländische Sozialistische Partei (SP) und die deutsche Linke’, in: Wielenga en Hartleb (red.), *Populismus in der modernen Demokratie*, 179-204.

vakpublicaties

- Ron de Jong, Henk van der Kolk en Gerrit Voerman, *Verkiezingen op de kaart 1848-2010. Tweede Kamerverkiezingen vanuit geografisch perspectief* (Utrecht: Uitgeverij Matrijs, 2011).
- Gerrit Voerman en Marcel Boogers, *Rekrutering revisited: de kandidaatstelling voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2010 vergeleken met 2006* (Groningen/Tilburg: DNPP/TSPB, 2011).
- Gerrit Voerman (red.), *Extreem aardig en radicaal loyaal. Paul Lucardie en het DNPP (1979-2011)* (Groningen: DNPP, 2011).
- Gerrit Voerman, ‘Paul Lucardie: extreem aardig en radicaal loyaal’, in: Voerman (red.), *Extreem aardig en radicaal loyaal*, 9-31.
- Gerrit Voerman, ‘CDA ontbeert aansprekende leider en heldere koers’, *Trouw*, 1 maart 2011.

Tweede Kamerverkiezingen in geografisch perspectief

Verkiezingen op de kaart

1848-2010

Ron de Jong
Henk van der Kolk
Gerrie Voerman

Gerrit Voerman, 'De crisis van de volkspartijen', *NRC Handelsblad*, 29 oktober 2011.

lezingen, congres- en symposiumbijdragen

- Paul Lucardie en Wijbrandt van Schuur, 'Persistence and decay of political parties'. Paper gepresenteerd op de Joint Sessions van het European Consortium for Political Research (ECPR) in St. Gallen, 12-16 april 2011.
- Wijbrandt van Schuur en Gerrit Voerman, 'Members, ex-members, potential members and non-members of Dutch political parties: reasons for becoming a party member, staying or leaving'. Paper gepresenteerd op het Party Member Survey Seminar, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet in Kopenhagen, 2-4 februari 2011.
- Gerrit Voerman and Dirk Jan Wolffram 'The persistence of Dutch elite parties'. Paper gepresenteerd op het symposium 'Party Culture – Party Identity' in Stockholm, Södertörn University, 6-7 oktober 2011.

Relaties met instellingen en het onderwijsveld

De politieke partijen zijn vanzelfsprekend de belangrijkste organisaties waarmee het DNPP contacten onderhoudt. Zoals gebruikelijk ontving het Documentatiecentrum van alle partijen periodieken, brochures, nota's, rapporten en programma's. Op hun beurt doen de politieke partijen ook regelmatig een beroep op de collecties van het Documentatiecentrum.

Voerman onderhield voor het DNPP verder de contacten met onder andere het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG), het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (HDC), het Parlementair Documentatiecentrum (PDC), het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), het Katholiek Documentatiecentrum (KDC), het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) en het Montesquieu Instituut. In het verslagjaar maakte hij deel uit van de Wetenschappelijke Raad van het CPG.

In de vorige paragraaf werden reeds enkele contacten op onderzoeksgebied met universitaire instellingen genoemd. Daarnaast gaven medewerkers van het DNPP in 2011 ook gastcolleges en lezingen, waarvan enkele hierboven al zijn vermeld. In de maanden februari en maart verzorgde Lucardie aan de Universiteit Leiden een 'MA Dutch Politics seminar' over nieuwe politieke partijen. Op 21 januari en 31 augustus nam hij deel aan een paneldiscussie over populisme, georganiseerd door respectievelijk de Radboud Universiteit Nijmegen en het Montesquieu Instituut te Den Haag. Op 1 juni verzorgde hij een gastcollege over het populisme in Nederland op het Zentrum für Niederlande-Studien van de Westfälische Wilhelms-Universität in Münster, en op 23 november over de Nederlandse politiek op de Universiteit van Bonn. Op 13 oktober hield Lucardie in München-Gladbach een inleiding over de toekomst van de christendemocratie tijdens een bijeenkomst die was georganiseerd door de Konrad Adenauer Stiftung, het wetenschappelijke bureau van de Christlich Demokratische Union (CDU). Op 21 oktober hield hij het coreferaat bij de Kossmann-lezing in Groningen, die werd uitgesproken door P. Taggart, professor of Politics aan de Universiteit van Sussex, en die als onderwerp het populisme had.

Op 11 oktober gaf Voerman een college over politieke partijen in het kader van de cursus 'Inleiding Politicologie' van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de RUG. Op 5 december verzorgde hij in het kader van het college Bronnen en Methoden voor geschiedenis-

studenten een introductie op het DNPP. Verder was hij als copromotor betrokken bij het proefschrift '*Klein maar krachtig, dat maakt ons uniek*'. *Een geschiedenis van het Gereformeerd politiek verbond, 1948-2003* (Amsterdam 2011) van E. Klei, dat op 25 mei 2011 aan de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken in Nederland te Kampen werd verdedigd.

Montesquieu Instituut

Het DNPP maakt deel uit van het in 2007 opgerichte en in Den Haag gevestigde 'Montesquieu Instituut. Centrum voor Europese parlementaire geschiedenis en constitutionele ontwikkeling'. Het Instituut verricht (vergelijkend) onderzoek naar onder meer parlementen en politieke partijen binnen Europa, de relaties tussen nationale parlementen en het Europees Parlement, de organen van de Europese Unie en de Europese partijorganisaties. Namens het DNPP heeft Voerman zitting in het bestuur.

In het verslagjaar werkte het DNPP aan een aantal projecten die (mede) door het Montesquieu Instituut worden gefinancierd. Al sinds 2008 wordt er gewerkt aan een monografie over de opstelling van de Nederlandse politieke partijen in hun verkiezingsprogramma's en in het parlement ten aanzien van de Europese integratie (samen met het CPG), waarvoor ook een substantiële subsidie uit het Europafonds van het ministerie van Buitenlandse Zaken werd ontvangen. De voltooiing van de monografie liep enige vertraging op vanwege personele problemen bij het CPG. De publicatie van deze studie wordt in het voorjaar van 2013 verwacht.

Daarnaast werd door dr. E. van Rooyen gewerkt aan het tweede deel van het project waarin de wisselwerking tussen de Europese partijverbanden en de Nederlandse lidpartijen wordt onderzocht. De publicatie van het rapport met de bevindingen is voorzien in de laatste maanden van 2012.

In het najaar van 2010 begon het DNPP met steun van het Montesquieu Instituut de voorbereidingen van een bundel met biografische schetsen van de (elf) voorzitters die leiding hebben gegeven aan de Europese Commissie vanaf haar aantreden in 1958. Over deze personen en hun bijdrage aan de Europese integratie is tot op heden geen comparatief overzichtswerk verschenen. In het voorjaar van 2013 dient deze (Engelstalige) bundel te verschijnen. Prof.dr. J. van der Harst en Voerman zullen de bundel redigeren. De auteurs die zijn aangezocht, zijn (internationaal) erkende biografen die eerder al over hun protagonist hebben geschreven, of specialist op het terrein van de geschiedenis van de Europese integratie in hun land. Op 18 en 19 november waren de meesten van hen aanwezig op een auteursconferentie in Groningen die door het DNPP was georganiseerd. Hier werden concepten van hoofdstukken besproken.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

In 2010 deed het DNPP in samenwerking met dr. M. Boogers van de Tilburgse School voor Politiek en Bestuur, Universiteit van Tilburg) in opdracht van het ministerie van BZK onderzoek naar de rekrutering van kandidaten door politieke partijen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart, waarbij een vergelijking werd gemaakt met eenzelfde onderzoek uit 2006. In de zomer van 2010 was een eerste concept van het rapport gereed (zie ook het Jaarverslag 2010 van het DNPP); de definitieve versie verscheen in het voorjaar van 2011, onder de titel *Rekrutering revisited: de kandidaatstelling voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2010 vergeleken met 2006*. Naar aanleiding van het

verschijnen van dit rapport organiseerde het ministerie op 15 juni een bijeenkomst waar onder meer de directeurs van de verschillende partijbureaus door de auteurs werden geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek.

Verder werd in het verslagjaar gewerkt aan de Online-databank en handboek Nederlandse politieke partijen, en dan met name aan de redactie van lemmata gewijd aan de politieke partijen.

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)

Op 1 september 2008 was het door dr. W.H. van Schuur opgezette project 'Decline in Political Party Membership' van start gegaan, gefinancierd door NWO. In dit onderzoek, waarin ook het DNPP participeerde, ging het om de vraag waarom het ledental van partijen daalt en wat partijen daaraan kunnen doen. In maart 2011 werd het project afgerond en het eindverslag naar NWO gestuurd.

In maart 2010 had NWO een investeringssubsidie toegekend aan het project 'Political Mashup', waaraan ook het DNPP deelneemt. Een *mashup* is een webapplicatie die data van verschillende bronnen in een geïntegreerd geheel bundelt. In dit geval gaat het om politieke informatie. Door het DNPP worden onder meer de collectie gearchiveerde websites ingebracht. Daarnaast zijn in 2011 partijdocumenten zoals beginsel- en verkiezingsprogramma's gescand. Het project wordt geleid door dr. M. Marx (Instituut voor Informatica van de Universiteit van Amsterdam).

Bijzondere activiteiten

In februari 2011, kort na het dertigjarig bestaan van het CDA in oktober 2010, verscheen de bundel *De conjunctuur van de macht. Het Christen Democratisch Appèl, 1980-2010*, geredigeerd door Voerman. Op 31 mei hield hij over dit boek een inleiding voor de Tweede Kamerfractie van het CDA.

Op 17 juni werd in Den Haag het boek *Verkiezingen op de kaart 1848-2010. Tweede Kamerverkiezingen vanuit geografisch perspectief* gepresenteerd. Het eerste exemplaar werd overhandigd aan mevr. G. Verbeet, voorzitter van de Tweede Kamer. Deze electorale atlas was geschreven in opdracht van de Kiesraad. Auteurs waren R. de Jong, H. van der Kolk en Voerman.